

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
URGANCH DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

CHOLG‘U IJROCHILIGI TARIXI
TANLOV FANINING
FAN DASTURI
2024-2025 o‘quv yili 1-kurs

Bilim sohasi:	100000 -Ta`lim
Ta`lim soxasi:	110000 - Ta`lim
Magistratura:	70110601- Musiqa ta`limi va san`ati mutaxassisligi

Urganch – 2024

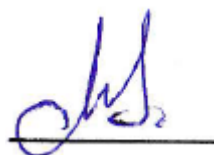
Mazkur fanning o'quv dasturi Urganch davlat pedagogika instituti Kengashi tomonidan 2024 yil "___" ___ dagi № 1 sonli qaroriga asosan tasdiqlangan

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

U.A.Sheripov

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

R.Masharipov

Mazkur fanning o'quv dasturi "Aniq va amaliy fanlar" fakulteti kengashining 2024-yil "___" ___ dagi yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlash uchun tavsiya etilgan. (___-sonli bayonnoma).

Aniq va amaliy fanlar fakulteti dekani:

Matyoqubov H.Sh.

Mazkur fanning o'quv dasturi "San'atshunoslik" kafedrasining 2024-yil "___" ___ dagi yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlash uchun tavsiya etilgan (___-sonli bayonnoma).

San'atshunoslik kafedrası mudiri:

Latipov R.

FAN TO'G'RISIDA MA'LUMOT

Fan/modul kodi CHIT105		O'quv yili 2024-2025	Semestr I	ECTS - Kreditlar 5	
Fan/modul turi Tanlov fanlari		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Cholg'u ijrochiligi tarixi	Ma'ruza-20 Amaliy-20 Seminar-20 Jami 60		90	150

FAN O'QITUVCHILARI XAQIDA MA'LUMOT:

Dastur muallifi:	Raximov Rustam - Urganch davlat pedagogika instituti "San'atshunoslik" kafedrası o'qituvchisi (PhD)
Telefon raqami	+99897 203 58 55
E-mail:	r.raximov@gmail.com
Tashkilot:	Urganch davlat pedagogika instituti, "San'atshunoslik" kafedrası. 1-qavat 103-xona
Sayt:	www.urdpi.uz

1.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - musiqa sohasidagi oliy ta'lim muassasalari xalq cholg'ulari yo'nalishida taxsil oladigan talabalariga qadim zamonlardan shu kungacha vujudga kelgan ijrochilik san'ati tarixi va taraqqiyotidagi asosiy bosqichlar haqida atroflicha ma'lumot berish, ularni o'rganish va o'zlashtirishdan iborat. Shuning uchun ham talabalar har bir davrni ma'lum mavzular orqali o'zlashtirishlari va ushbu yo'nalishda faoliyat olib borgan va bugungi kunga qadar o'z faoliyatini davom ettirayotgan ijodiy jamolaming ish tajribasi muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu fanni o'zlashtirish jarayonida bo'lajak mutaxassislar ijrochilik san'ati tarixidan zarur bilim va ko'nikmalarni o'zlashtiradilar. Fanni o'zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - talabalar turli yo'nalishlarda bilimlarga ega bo'lganliklarini namoyish etishlaridan iboratdir. Ushbu fan bo'yicha talabalar ijrochilik san'ati tarixining taraqqiyot jarayoni, xalq cholg'ularining paydo bo'lishi va ularning Modernizatsiyalashtirilishi, professional ta'limning yuzaga kelishi, xalq cholg'ulari ansambl va orkestrlarining shakllanishi va rivojlanishi bilan bog'liq bilimlarga ega bo'lishi, mashhur ustoz san'atkorlarning pedagogik va ijrochilik faoliyati hamda kompozitorlar tomonidan maxsus yaratilgan noyob asarlarini tahlil qilish borasidagi bilim va ko'nikmalarni namoyish etishlari zarur.
-----------	--

1-kurs I-semestr
I. Asosiy nazariy qism

Ma'ruza mashg'ulotlari I-semestr

1. Qadimgi davr musiqa madaniyati cholg'ulari
2. Ilk o'rta asrlardan to XIX asr o'rtalariga qadar musiqa amaliyotida qo'llangan cholgular tasnifi
3. XIX asrning ikkinchi yarmi XX asr boshlarida cholg'u musiqasining tutgan o'rni
4. XX asrning 20-30-yillarida o'zbek xalq cholg'ularida ijrochilik
5. O'zbek xalq cholg'ularini modernizatsiyalashtirishning g'oyaviy asoslari
6. Petrosyans rahbarligida xalq cholg'ularini tizimli ravishda modernizatsiyalashtirish
7. O'zbek xalq cholg'ularida professional ta'limning yuzaga kelishi
8. Xalq cholg'ularida ijrochilik san'atining ikki asosiy yo'nalishda rivojlanishi
9. O'zbekistonda xalq cholg'ulari orkestri – ijrochilikning yangi shakli
10. So'g'diyona" davlat xalq cholg'ulari kamer orkestrining ijodiy faoliyati

Ma'ruza mashg'ulotlari multimediya qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyalarda o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotlari I-semestr

1. Qadimgi davr musiqa madaniyati cholg'ulari
2. Ilk o'rta asrlardan to XIX asr o'rtalariga qadar musiqa amaliyotida qo'llangan cholgular tasnifi
3. Sharq olimlarining risolalarida musiqani jamiyatda tutgan o'rni va ahamiyati
4. XIX asrning ikkinchi yarmi XX asr boshlarida cholg'u musiqasining tutgan o'rni
5. XX asrning 20-30-yillarida o'zbek xalq cholg'ularida ijrochilik
6. O'zbek xalq cholg'ularini modernizatsiyalashtirishning g'oyaviy asoslari
7. Petrosyans rahbarligida xalq cholg'ularini tizimli ravishda modernizatsiyalashtirish
8. Xalq cholg'ularida ijrochilik san'atining ikki asosiyo'nalishda rivojlanishi
9. T. Jalilov nomidagi davlat akademik xalq cholg'ulari orkestri faoliyati
10. Doni Zokirov nomidagi davlat xalq cholg'ulari orkestrining shakllanish shart-sharoitlari

Seminar mashg'ulotlari I-semestr

1. Ilk o'rta asrlardan to XIX asr o'rtalariga qadar musiqa amaliyotida qo'llangan cholgular tasnifi
2. XIX asrning ikkinchi yarmi XX asr boshlarida cholg'u musiqasining tutgan o'rni
3. O'zbek xalq cholg'ularini modernizatsiyalashtirishning g'oyaviy asoslari

	4. O‘zbek xalq cholg‘ularida professional ta’limning yuzaga kelishi 5. O‘zbekistonda xalq cholg‘ulari orkestri – ijrochilikning yangi shakli 6. T.Jalilov nomidagi davlat akademik xalq cholg‘ulari orkestrining gastrol safarlari 7. Doni Zokirov nomidagi davlat xalq cholg‘ulari orkestrining yangi izlanishlar davri 8. Mustaqillik yillarida o‘zbek xalq cholg‘ularida ijrochilik san’ati 9. “So‘g‘diyona” orkestrining gastrol safarlari 10. “So‘g‘diyona” orkestrining turli jamoalar bilan ijodiy hamkorlik rishtalari Mustaqil ish mavzulari 1. O‘zbek xalq cholg‘ulari Buyuk Ipak yo‘li davrida. 2. O‘zbekistonda musiqiy cholg‘ularning tarixiy taraqqiyoti 3. O‘zbek musiqiy cholg‘ulari va ularning turlari 4. O‘zbek milliy cholg‘ularning tarkibiy tasnifi 5. O‘rta sr allomalarining risolalarida cholg‘ular. 6. Darvesh Ali Changiy “Risolaiy musiqiy” To‘rtinchi bobida nay, chang, qonun, tanbura, ud, barbat, rubob, qo‘buz, g‘ijjak cholg‘ulari 7. Darvesh Ali Changiy “Risolaiy musiqiy” shammoma, nayabnon, chag‘ona, ruhafzo, kungura, setor cholg‘ulari 8. Darvesh Ali Changiy “Risolaiy musiqiy” ishratangez, rud, arg‘anun, chiniy, mug‘anniy cholg‘ulari 9. Alisher Navoiyning badiiy asarlarida o‘zbek xalq torli cholg‘ularidan Ud, Rud, Qobus, G‘ijjak, Navha, Nuzxa, Qonun ahamiyati. 10. Alisher Navoiyning badiiy asarlarida o‘zbek xalq damli cholg‘ularidan Ruhafzo, Shammona, Organun, Sibizg‘I, nayi anbon, Chag‘ona, Bulamon, Suranay, Nay, Qo‘shnay, Karnay Mustaqil o‘zlashtiriladigan mavzular bo‘yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
2.	Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: - ijrochilik san'ati tarixining taraqqiyot jarayoni, - xalq cholg‘ularining paydo bo‘lishi va ularning Modernizatsiyalashtirilishi, - professional ta'limning yuzaga kelishi, - xalq cholg‘ulari ansambl va orkestriarining shakllanishi va rivojlanishi bilan bog‘liq bilimlarga ega bo‘lishi, - mashhur ustoz san’atkorlarning pedagogik va ijrochilik faoliyati - hamda kompozitorlar tomonidan maxsus yaratilgan noyob asarlarini tahlil qilish borasidagi bilim va ko‘nikmalarni namoyish etishlari zarur.
3.	Ta’lim texnologiyalari va metodlari: • interfaol keys-stadilar: • individual topshiriqlar; • guruhlarda ishlash; • texnik mashqlar ustida ishlash;

	• solishtirma tahlilga oid texnologiyalar; • individual loyihalar; • jamoa bo‘lib ishlash mustaqil ishlarni bajarish
4.	Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha imtihonni (dasturni ijro etib ko‘rsatish orqali) topshirish.
5	Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbalari Asosiy adabiyotlar 1. Odilov A. O‘zbek xalq cholg‘ularida ijrochilik tarixi. T., “O‘qituvchi” nashriyoti, 1995. 2. Lutfullayev A. O‘zbek xalq cholg‘ularida ijrochilik san’ati tarixi. T., "Musika" nashriyoti, 2006. 3. Tashmatova A. Ijrochilik san’ati tarixi. Darslik. T., “Musika”, 2017. 4. Tashmatova A. Ijrochilik san’ati tarixi. O‘quv qo‘llanma. T.. “Musika”, 2018. 5. Tashmatova A. Doni Zokirov nomidagi davlat xalq cholg‘ulari orkestri. T., “Nishon-Noshir”, 2015. 6. Tashmatova A. So‘g‘diyona davlat xalq cholg‘ulari kamer orkestri. T., “Tafakkur qanoti”. 2016. 7. Tashmatova A. Buxoroi-Sharif. O‘quv qo‘llanma. T., “Musika”, 2012. 8. Oripov Z. Sharq musiqiy manbashunosligi. (X-XI asrlar). T., 2008. 9. Gruber R. Istoriya muzikalnoy kulturi. M. 1941, tom 1 chast. Qo‘shimcha adabiyotlar 1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: “O‘zbekiston”, 2017. -488 b. 2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatasining qo‘shma majlisidagi nutq. T.: “O‘zbekiston”, 2017. - 32 b. 3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruza. 2016- yil 7-dekabr. T.: "O‘zbekiston", NMIU, 2017. 32. 4. 2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha harakatlar strategiyasi. 5. Fitrat A. O‘zbek klassik musiqasi va uning tarixi. T., 1993. 6. Petrosyans A. Instrumentovedeniye. T., 1990. 7. Karomatov F. Uzbekskeya instrumentalnaya muzika. T., 1972. 8. Vizgo T. Muzikalniye instrument Sredney Azii. T., 1980. 9. Vizgo T., Petrosyans A. Orkestr uzbekskix narodnix instrumentov. T., 1962.

	Axborot manbalari 1. www.ziyonet.uz 2. www.commus.uz
	Mazkur fan dasturi Urganch davlat pedagogika instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut kengashining 20____ yil ____ ____ dagi qarori bilan tasdiqlangan.
	Tuzuvchi: _____ Rustam Raximov Taqrizchi: _____ N.Allayarova

